

УДК 37.042

EDUCATIONAL ECOSYSTEM AS A CONDITION FOR MODERN DEVELOPMENT

ОСВІТНЯ ЕКОСИСТЕМА ЯК УМОВА СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ

Olena Kovshar O.V./ Ковшар О.В.*D. p.s., prof./д.п.н., проф.*

ORCID:0000-0003-3407-8570

*Kyryvyi Rih State Pedagogical University,**Kyryvyi Rih, University pr, 54, 50074**Криворізький державний педагогічний університет,**Кривий Ріг, п-т Університетський, 54, 50074*

Анотація. У запропонованій статті зроблено спробу систематизувати наукові уявлення про розвиток освіти на сучасному етапі, окреслити природу та особливості екосистем, їх ключові компоненти та властивості. Метою є вивчення та аналіз сталості освітньої екосистеми, проведено дослідження особливостей функціонування освітніх екосистем. Було окреслено концептуальні засади побудови екосистеми сучасної педагогічної освіти, її підсистем та принципів взаємодії і взаємовпливу.

Також в ході дослідження було встановлено, що в Україні відбувається процес розбудови окремих освітніх екосистем, що дозволило зробити висновок про актуальність наукових розвідок з цієї проблеми задля розбудови цілісної екосистеми вітчизняної освіти.

Ключові слова: екосистема, освіта, сталість освітньої екосистеми, ефективність освітньої системи.

Вступ

Освітні екосистеми за своєю сутністю набули популярності в освітньому процесі відносно недавно. Ідея екосистем у сучасному суспільстві стає все більш популярною темою, оскільки економічний розвиток сприймається як вирішення як соціальних, так і економічних проблем. Використовуючи параметри біологічної екосистеми, екосистему навчання зазвичай описують як складну (комплексну) спільноту та середовище, де той, хто навчається взаємодіє у змішаному середовищі, де час, місце та простір постійно змінюються.

Мета запропонованій статті зробити спробу систематизувати наукові уявлення про розвиток освіти на сучасному етапі, окреслити природу та особливості екосистем, їх ключові компоненти та властивості; здійснити аналіз сталості освітньої екосистеми та особливості її функціонування.

Теоретичну і методологічну основу дослідження екосистеми сучасної педагогічної освіти становлять положення сучасної педагогічної теорії, праці

зарубіжних та українських учених щодо створення окремих підсистем в межах цілісної освітньої екосистеми на різних її просторових рівнях.

В ході дослідження використано критичний аналіз наукової літератури, індуктивний та дедуктивний методи, які взаємодіяли, забезпечуючи комплексний підхід до розгляду та розв'язання проблем, поставлених у межах дослідження.

В Україні відбувається процес розбудови окремих освітніх екосистем, що дозволило зробити висновок про актуальність наукових розвідок з цієї проблеми задля розбудови цілісної екосистеми вітчизняної освіти. На сучасному етапі актуальні сталості освітньої екосистеми в контексті впровадження цифрових інновацій вивчали такі науковці: Ю. Гаруст, О. Гуменна, І.Журба, А. Ільченко, М. Норка, В. Полякова, А. Рибчук, І. Семенишина, Я. Шевцов та інші.

Основний текст.

Уперше термін «екосистема» з'явився в 1935 році. Англійський еколог Артура Тенслі таким чином позначав сукупність стійких взаємозв'язків між біоценозом і його біотопом. Більш сучасний та широкий опис надав у 1942 році американський еколог Реймонд Ліндеман, окресливши характеристики, властиві системи з додатком «еко»: функціональні зв'язки і залежності усіх її елементів, відкритість, саморегуляція, розвиток і саморозвиток.

За межі екологічної науки поняття вийшло у 1972 році, коли американський психолог, спеціаліст в галузі дитячої психології Урі Бронфенбеннер оприлюднив створену під впливом ідей Льва Виготського та Курта Левіна, психологічну теорію екологічних систем. Автор окреслив нове дослідницьке поле — психологічну екологію, предметом якої визначив екологічну систему людини, що є динамічною, рухливою, змінною й містить взаємозалежну сукупність соціальних підсистем різного рівня, що впливають на розвиток особистості (мікро-, мезо-, екзо-, макро- та хроносистеми).

Отже, концепція «екосистеми» походить із природничих наук, але все частіше застосовується до підприємницької та освітньої галузей. Підприємницькі екосистеми останнім часом привертають увагу головним чином

у сфері політики та прийняття рішень, де громади та регіони прагнуть розвивати та розширювати підприємницькі структури в окремих областях та галузях. Всесвітній економічний форум визначив сім компонентів екосистеми підприємництва: ринки, культура, освіта та навчання, нормативно-правова (регуляторна) база та інфраструктура, фонди та фінанси, а також людський капітал. У цих випадках регіональні чи громадські зусилля залучаються для розвитку динамічної екосистеми [4].

Можна зробити висновок, що ідея екосистем у підприємстві стає все більш популярною темою в усьому світі, оскільки економічний розвиток сприймається як вирішення як соціальних, так і економічних проблем. Відповідними аспектами екосистем підприємництва є узгодження інституційних цілей, доступ до університетських та інших регіональних ресурсів, координація дослідницьких ініціатив, участь бізнес-спільноти та місцевого самоврядування, розвиток ринку праці. Необхідними вимірами екосистеми підприємництва є управління, інновації, інфраструктура та культура [3]. Сталість освітньої екосистеми є ключовим аспектом розвитку країни в умовах сучасності. Освітня екосистема включає кілька рівнів – окремих осіб (студент, викладач, практики та адміністрація), групи осіб (викладацький склад, студенти), організації та зацікавлені сторони (стейкхолдери, спонсори, громадськість). Інклюзивність є сучасною характеристикою та вимогою суспільства та дозволяє враховувати потреби всіх учасників освітнього процесу. Як стверджує Т.Васильєва, використовуючи параметри біологічної екосистеми, екосистему навчання зазвичай описують як складну (комплексну) спільноту та середовище, де той, хто навчається взаємодіє у змішаному середовищі, де час, місце та простір постійно змінюються[1]. Одним із тверджень, щодо опису освітньої екосистеми можна навести таке: освітня екосистема – це комплекс взаємопов'язаних елементів, що забезпечують освітній процес та його розвиток. Така екосистема містить заклади освіти, педагогів, здобувачів освіти, батьків, громадськість, освітні програми, ресурси, технології та інші компоненти, які взаємодіють між собою, створюючи середовище для здобуття освіти та розвитку. Розвиток екосистема отримує

завдяки інноваційним технологіям та іншим ресурсам: цифрові інструменти, онлайн-платформи, бібліотеки, лабораторії, інші засоби навчання. Інноваційні технології не лише підвищують якість освіти, але й сприяють розвитку критичного мислення, творчих навичок та готовності до викликів сучасного світу. Сталість освітньої екосистеми визначається її здатністю адаптуватися до змін у соціокультурному, технологічному та економічному середовищі, забезпечуючи при цьому ефективне функціонування та досягнення освітніх цілей. Без сумніву, сталість освітньої екосистеми вимагає не лише впровадження нових технологій, але й постійного процесу їх оновлення та адаптації до змін. Окремо, хочемо виділити сучасний процес впровадження цифрових технологій в освіту. Лише такий підхід дасть змогу забезпечити високу якість освіти та підготувати нове покоління до викликів сьогодення.

Сталий розвиток освітніх екосистем, безумовно, отримують через взаємодію, зовнішні та внутрішні зв'язки, партнерську взаємодію всіх учасників освітнього процесу: комунікацію, співпрацю, обмін знаннями та досвідом. Однією з основних стратегій є партнерство між освітніми установами, стейкхолдерами, громадськістю та урядовими структурами. Це дає змогу створити інтегровану систему, яка забезпечує постійний обмін інформацією та досвідом, а також сприяє адаптації освітньої системи до вимог ринку праці.

Серед сучасних освітніх екосистем можна навести приклад освітньої екосистеми Мрія. Це державна цифрова освітня екосистема в Україні, що об'єднує всіх учасників освітнього процесу. Вона включає в себе вебпортал та мобільний додаток з різними функціями, такими як розклад, бібліотека контенту, система оцінювання та комунікація.

Як зазначає В.Любарець, освітня екосистема має бути гнучкою та здатною адаптуватися до швидких змін у суспільстві, технологіях та економіці. Це включає в себе зміни в програмах навчання, методах викладання, організаційних структурах та використання новітніх технологій [2]. Необхідно додати про важливість розвитку професійних кадрів. Здатність екосистеми забезпечити високу якість педагогічних та адміністративних кадрів важлива для її сталості.

Професійні педагоги, адміністратори та інші фахівці відіграють суттєву роль у забезпеченні якісної освіти. Також широке залучення громадськості, батьків, здобувачів освіти та інших зацікавлених сторін є важливим елементом сталості освітньої екосистеми.

Висновки

Були розглянуті основні характеристики освітньої екосистеми та наданий їх опис. Освітня екосистема— це комплекс взаємопов'язаних елементів, що забезпечують освітній процес та його розвиток. Така екосистема містить заклади освіти, педагогів, здобувачів освіти, батьків, громадськість, освітні програми, ресурси, технології та інші компоненти, які взаємодіють між собою, створюють середовище для здобуття освіти та розвитку. Взаємодія з громадськістю покращує підтримку та розуміння важливості освіти

Уважаємо, сучасна освітня екосистема повинна бути комплексною, включати в себе багато описаних взаємопов'язаних елементів, які об'єднанні постійною взаємодією, підтримкою, взаємозбагаченням. Відкритість до постійної взаємодії дозволяє залучати нових учасників та ресурси, що, безумовно сприяє розвитку та становленню. Динамічність, впровадження інновацій в освітню екосистему є стратегічним кроком у напрямку сталості та ефективності. Застосування сучасних технологій дозволяє створити гнучке та адаптивне середовище для навчання та розвитку.

Література

1. Васильєва Т. А., Дерев'янка Ю. М., Лукаш О. А., Матющенко М. М. Освітня екосистема як сучасна модель удосконалення взаємовідносин у системі «освіта» — «ринок праці». Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2022. № 4. С. 205-212. DOI: 10.21272/1817-9215.2022.4-21
2. Любарець В. В., Скибун Н. Д. Сталість освітньої екосистеми: стратегії впровадження цифрових інновацій. Академічні візії. К. 2022. Випуск №14. С.212-219. DOI:<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10450470>
3. Aulet, B. (2008). *How to build a successful innovation ecosystem: education,*

network and celebrate. Retrieved from Xconomy.com. Accessed on October 14, 2022.

4. The World Economic Forum. (2013). *Entrepreneurial ecosystems around the globe and company dynamics*. Report Summary for the Annual Meeting of the New Champions, 2013. World Economic Forum, Stanford University, Ernst & Young, Endeavor, Davos, Switzerland.

References

1. Aulet, B. (2008). *How to build a successful innovation ecosystem: education, network and celebrate*. Retrieved from Xconomy.com. Accessed on October 14, 2022.

2. Lyubarets V. V., Skybun N. D. (2022) Sustainability of the educational ecosystem: strategies for implementing digital innovations. Academic Visions. K.. Issue No. 14. P. 212-219. DOI:<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10450470>

3. Vasilyeva T. A., Derevyanko Yu. M., Lukash O.A., Matyushchenko M.M. (2022). Educational ecosystem as a modern model of improving relationships in the system "education" - "labor market". Bulletin of Sumy State University. Series Economics., № 4. P. 205-212. DOI: 10.21272/1817-9215.2022.4-21.

4. The World Economic Forum. (2013). *Entrepreneurial ecosystems around the globe and company dynamics*. Report Summary for the Annual Meeting of the New Champions, 2013. World Economic Forum, Stanford University, Ernst & Young, Endeavor, Davos, Switzerland.

Abstract. *The proposed article attempts to systematize scientific ideas about the development of education at the present stage, to outline the nature and features of ecosystems, their key components and properties. The goal is to study and analyze the sustainability of the educational ecosystem, and a study of the features of the functioning of educational ecosystems was conducted. The conceptual principles of building an ecosystem of modern pedagogical education, its subsystems and principles of interaction and mutual influence were outlined. The educational ecosystem includes several levels - individuals (student, teacher, practitioners and administration), groups of individuals (faculty, students), organizations and interested parties (stakeholders, sponsors, the public).*

To achieve the goal, the following tasks were performed in the process of the study: the main provisions that form the basis for the concept of educational ecosystems were considered; key aspects that affect the sustainability of the educational ecosystem were investigated. The study used a critical analysis of scientific literature, inductive and deductive methods, which interacted, providing a comprehensive approach to considering and solving the problems posed within the framework of the study.

Also, during the study, it was established that Ukraine is undergoing a process of developing individual educational ecosystems, which allowed us to conclude that scientific research on this problem is relevant for the development of a holistic ecosystem of domestic education.

Keywords: *ecosystem, education, sustainability of the educational ecosystem, effectiveness of the educational system.*